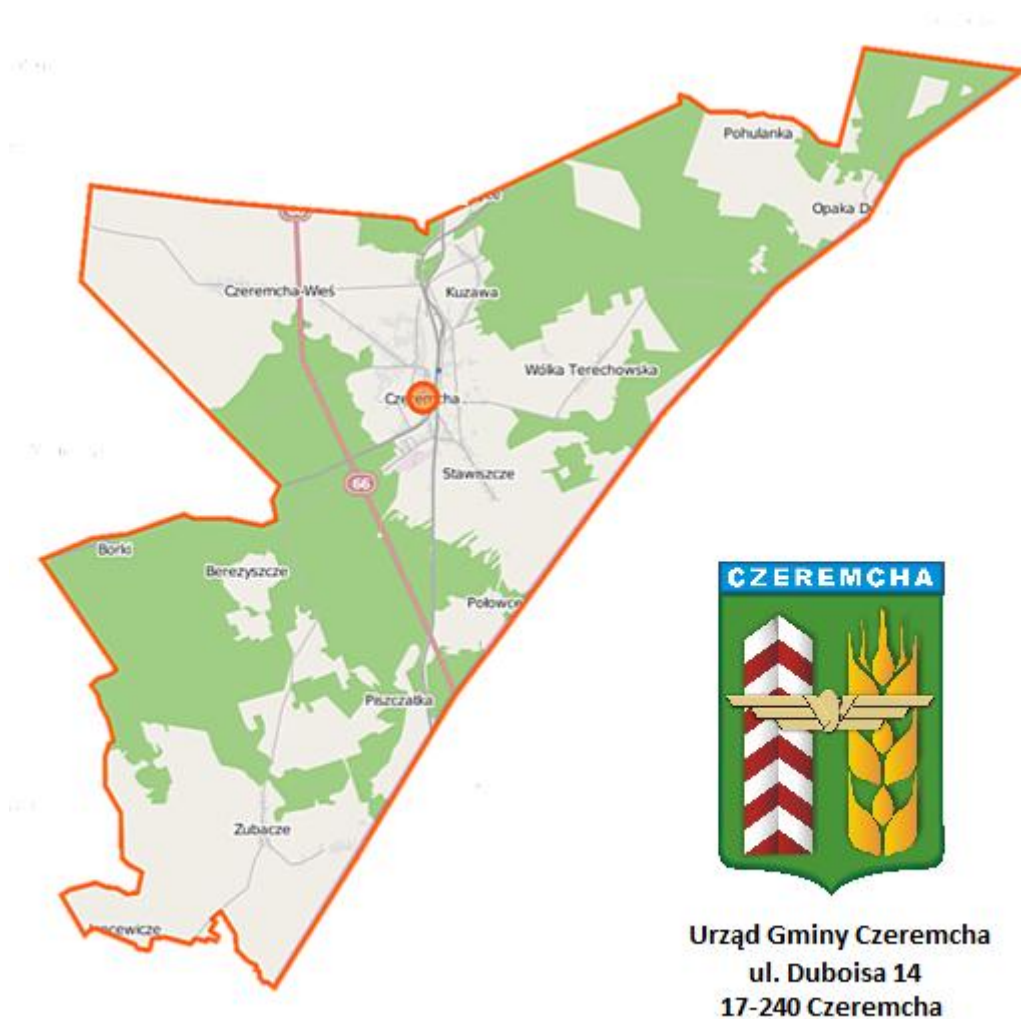

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013/2016

Białystok, sierpień 2016 r.

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA
NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU**

Tytuł:	Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku
Zamawiający:	Gmina Czeremcha ul. Duboisa 14 17-240 Czeremcha
Wykonawca:	 EkoExpert Doradztwo Ekologiczne i Gospodarcze EkoExpert Doradztwo Ekologiczne i Gospodarcze Sp. z o.o. biuro: ul. Młynowa 17/1 15-404 Białystok tel./fax. 85 744 44 60 www.ekoexpert.com.pl
Zespół autorski:	mgr inż. Małgorzata Michalewicz
Zatwierdził	Stanisław Paniczko

Spis treści

1. WSTĘP	4
2. OCENA REALIZACJI ZAPISÓW PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA.....	6
3. FINANSOWANIE INWESTYCJI SŁUŻĄCYCH OCHRONIE ŚRODOWISKA	21
4. WNIOSKI I ZALECENIA DOTYCZĄCE AKTUALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	24
5. LITERATURA	27

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie wykonalności proponowanych działań programu ochrony środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku.....	8
Tabela 2. Podsumowanie przeprowadzonej oceny wykonalności Programu Ochrony Środowiska	19
Tabela 3. Inwestycje gminne służące poprawie stanu środowiska naturalnego w latach 2009- 2015	21

1. WSTĘP

Raport wykonalności celów oraz znajdujących się w ich obrębie zadań będących zapisem w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku służy ocenie stopnia ich realizacji.

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska na jednostki samorządu terytorialnego nałożono obowiązek sporządzania i aktualizowania Programu ochrony środowiska, wraz z sporządzeniem co 2 lata raportu wykonalności *Programu*. W myśl art. 18 ust. 2 ww. ustawy, z wykonania programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza okresowo raporty, które są przedstawiane radzie gminy.

Analiza stopnia wykonalności zapisów raportu opiera się na:

- określeniu stopnia realizacji przyjętych w Programie celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami a ich rzeczywistym wykonaniem,
- analizie przyczyn powstałych rozbieżności.

Niniejszy dokument swym zakresem obejmuje okres obowiązywania Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009 – 2013 z perspektywą do 2016 roku. Za okres bazowy do sporządzania analiz i porównań przyjmuje się rok 2014 i 2015 (w zależności od dostępności danych).

Podstawowymi wskaźnikami aktualnego stanu środowiska i zmiany presji na środowisko określające efektywność działań proekologicznych są odpowiednio:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących na terenie kraju,
- zwiększenie odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze gminy,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, tj. metale ciężkie, trwałe zanieczyszczenia organiczne, substancje zakwaszające, pyły i lotne związki organiczne),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego i rolniczego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

- zwiększenie odsetka odpadów zbieranych selektywnie wraz z ich całościowym odzyskiem,
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej,
- ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost lesistości, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą,
- zwiększenie ilości gospodarstw ekologicznych, propagowanie ekologicznych systemów upraw bez nadużycia chemicznych środków ochrony roślin.

2. OCENA REALIZACJI ZAPISÓW PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA

Program ochrony środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku jest dokumentem podporządkowanym i spójnym z analogicznymi dokumentami szczebla wyższego np. powiatowymi, wojewódzkimi oraz krajowymi. Cele i zadania wyznaczone w *Programie* są zgodne z założeniami Polityki ekologicznej państwa. Główną zasadą przy opracowaniu celów ochrony środowiska na terenie Gminy Czeremcha była zasada zrównoważonego rozwoju.

W pierwszym opracowanym Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha określono nadrzędny cel realizacji POŚ jakim jest:

**Poprawa standardu życia mieszkańców poprzez zrównoważony
rozwój gminy przy racjonalnym wykorzystaniu walorów
przyrodniczych i gospodarczych środowiska**

W Programie zostały określone *Cele ogólne programu*, które do roku 2015 przewidują:

- Zachowanie oraz odtwarzanie rodzimego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych,
- Ochronę zasobów i poprawę jakości wód podziemnych i powierzchni ziemi,
- Ochronę zasobów wód powierzchniowych, poprawę ich jakości i zapobieganie ich zanieczyszczeniu,
- Poprawę stanu czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi,
- Poprawę jakości powietrza atmosferycznego,
- Wzrost wiedzy społeczeństwa o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożeniach oraz sposobach przeciwdziałania zagrożeniom,
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych gminy.

Przedstawione cele realizowane były przez działania o charakterze inwestycyjnym i organizacyjno – prawnym w głównych następujących obszarach:

- Ochrona przyrody i krajobrazu.
- Ochrona środowiska naturalnego.
- Racjonalne gospodarowanie zasobami.
- Działania o charakterze systemowym.

Raport zawiera podsumowanie wykonanych w latach 2009 – 2015 przedsięwzięć realizowanych w ramach celów priorytetowych. Ocenie zostaje poddany każdy z wymienionych w *Programie* elementów środowiska naturalnego wraz z zadaniami im podległymi.

Analiza wykonalności opiera się na określeniu wskaźników realizacji zadania, ocenie stopnia realizacji oraz ocenie stanu wykonania zadania w skali od 1 do 5. Podsumowaniem

jednostkowej analizy jest ocena ogólnego oddziaływania wykonanych realizacji na stan środowiska naturalnego Gminy Czeremcha. Użyte w opracowaniu znaki ↑ (pozytywny), ↓ (negatywny), ⇔ (neutralny) oznaczają wpływ realizacji działania na stan środowiska naturalnego. Brak realizacji działań lub ich realizacja w niedostatecznym stopniu może w sposób negatywny odbić się na jakości środowiska naturalnego.

Dzięki sukcesywnym działaniom podejmowanym na rzecz ochrony środowiska i przyrody w okresie 2009-2015, opartym na zrównoważonym rozwoju, zostały osiągnięte wymierne efekty ekologiczne. Działania te znalazły przełożenie w postaci poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Wyniki przeprowadzonej oceny są podstawą zarządzania „Programem Ochrony Środowiska” w aspekcie weryfikacji (aktualizacji) celów, modyfikacji działania mechanizmów niezbędnych do realizacji poszczególnych zadań oraz do egzekwowania zakresu realizacji od stron odpowiedzialnych za ich realizację.

Proces przeprowadzania oceny realizacji Programu prowadzi się w oparciu o dane pochodzące z monitoringów środowiska, dane pochodzące z Urzędu Gminy oraz dane Statystyczne (Bank Danych Lokalnych).

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

Realizacja założonych celów

Tabela 1. Zestawienie wykonalności proponowanych działań programu ochrony środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku

Ochrona przyrody i krajobrazu							
Lp.	Zadania do roku 2012 i 2015	Wartość w roku bazowym 2009	Wartość w roku końcowym 2015	Realizacja	Stopień realizacji	Ocena realizacji	Ogólne oddziaływanie na środowisko
1	upowszechnienie i wprowadzanie form indywidualnej ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody	550 ha obszarów objętych ochroną	550 ha obszarów objętych ochroną	Nie utworzono na terenie gminy nowych obszarów objętych ochroną, w tym użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody.	0	1	↔
2	ochrona i renaturalizacja ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych	Pokrycie obszaru gminy siecią korytarzy ekologicznych 72,4%	Bez zmian 72,4%	Pomimo praktycznie braku obszarów objętych formami ochrony przyrody (niewielki fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza Białowieska), jest to obszar o cennych wartościach przyrodniczych – dużym udziale wartościowych lasów oraz użytków zielonych ¹ . Projektowana sieć ekologiczna pokrywa 72,4% ogólnej powierzchni gminy, w tym: sieć krajowa i regionalna -60,3%, sieć lokalna i ponadlokalna – 10,1%. Sieć pokrywa się głównie z obszarami leśnymi gminy.	5	5	↑
3	rozwój rolnictwa ekologicznego	Brak danych	Brak danych	Główny Urząd Statystyczny nie prowadzi zestawienia danych rozwoju rolnictwa ekologicznego na szczeblu gminnym. Prowadzone jest zestawienie regionalne dla poszczególnych województw. Wskaźnik ilości gospodarstw ekologicznych w województwie podlaskim wzrósł o ok 124% z 1528 w 2009 do 3432 w roku 2014. Szacuje się, iż	3	3	↑

¹ Projektowana sieć ekologiczna na obszarze Gminy Czeremcha z uwzględnieniem korytarzy migracyjnych żubra, Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

				potencjalny wzrost ilości gospodarstw ekologicznych w gminie Czeremcha kształtuje się na tym samym poziomie. Z uwagi na brak danych ilościowych nie jest możliwe określenie ilości gospodarstw ekologicznych działających na przestrzeni lat 2009-2015. Na obszarze gminy nie znajdują się certyfikowane gospodarstwa ekologiczne.			
4	ochrona elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego	Pokrycie gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego ok 716 ha co stanowi 7,4% obszaru gminy.	Brak zmian	Brak negatywnego oddziaływania zabudowy na elementy środowiska. Planowanie przestrzenne odbywa się zgodnie z podjętymi uchwałami Rady Gminy.	5	5	↑
5	rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych	53,8 km szlaków turystycznych	60,8 km szlaków turystycznych	<p>Na obszarze gminy znajduje się oddany do użytkowania w 2015 roku Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo. Szlak obejmuje ponad 2000 km specjalnie wytyczonej trasy, którą od początku do końca przygotowano po to, aby dawała radość podróżowania i poznawania.</p> <p>Szlak wiedzie przez pięć województw wschodniej Polski (warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie i świętokrzyskie). Przez obszar gminy przebiega ok 7 km jego długości, w większości pokrywający się z już istniejącymi przed 2009 rokiem szlakami rowerowymi: Hajnówka – Dubicze Cerkiewne – Czeremcha – Piaski (czerwony, 85 km), Czeremcha – Siemiatycze (zielony, 59 km).</p> <p>Na terenie gminy Czeremcha nie utworzono ścieżek przyrodniczych czy ścieżek edukacyjnych</p>	5	5	↑

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

6	monitoring ruchu turystycznego szczególnie na obszarach chronionych	Brak danych	Brak dokładnych danych. W związku z uruchomieniem szlaku Green Velo odnotowano znaczny wzrost zainteresowania turystyki rowerowej ok 20 os/miesięcznie w okresie kwiecień-wrzesień.	Brak działań podjętych w celu monitoringu ruchu turystycznego. Gmina Czeremcha nie prowadzi monitoringu ruchu turystycznego. Z uwagi na brak rozwiniętej infrastruktury turystycznej i brak zorganizowanych turnusów turystycznych na terenie gminy przeważają turyści indywidualni. Monitoring ruchu turystycznego prowadzony jest na szczeblu wojewódzkim w oparciu o przesłane dane z punktów Informacji Turystycznej. Zgodnie z uzyskanymi danymi liczba turystów na przestrzeni lat 2009- 2014 wzrosła o ok 26% do ok 927 703 turystów odwiedzających Podlasie w 2014 roku. Największy ruch w województwie zaobserwowano w Biebrzańskim Parku Narodowym. Najbliżej położonym obszarem atrakcyjnym turystycznie jest Białowiecki Park Narodowy. Obszar gminy Czeremcha ze względu na brak obszarów chronionych i atrakcji przyrodniczych jest znacznie rzadziej odwiedzany przez turystów. Wzmoczone zainteresowanie turystów gminą obserwuje się w terminach trwania wydarzeń kulturalnych, w okresie letnim. W porównaniu z rokiem bazowym obserwuje się znaczny rozwój bazy noclegowej.	2	4	↔
7	zalesianie gruntów na glebach niskiej jakości według wykonanych projektów	Powierzchnia lasów 4 919,70 ha	5 265,62 ha	Na podstawie danych uzyskanych z GUS z 2015 roku określono, iż powierzchnia lasów stanowi blisko 54,4% ogólnej powierzchni gminy. Na przestrzeni lat obserwuje się tendencję wzrostową.	5	5	↑
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona wód podziemnych, gleb i powierzchni ziemi)							
1	prowadzenie monitoringu lokalnego potencjalnych źródeł zanieczyszczeń	Brak danych	Brak danych	Brak działań podjętych przez Gminę.	0	0	↔
2	maksymalne wykorzystanie eksploatowanych złóż oraz	Eksploatacja 1 złoża surowców	Eksploatacja 1 złoża surowców	Decyzją RŚ.7522/3/2009 w miejscowości Wólka Terechowska rozpoczęto eksploatację	1	0	↔

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

	skuteczna i właściwa z punktu widzenia gospodarki przestrzennej rekultywacji wyrobisk			złóż kopalin naturalnych żwiru. Na obszarze gminy w sposób nieuregulowany odbywała się eksploatacja złóż żwiru i piasku. Obszary powyrobiskowe nie zostały zrehabilitowane w sposób zorganizowany, nastąpiła sukcesja wtórna lasu.			
3	wzmoczenie działalności kontrolnej	Brak danych	Brak danych	Gmina nie posiada uprawnień do przeprowadzania kontroli z zakresu ochrony środowiska. Wszelkie niepokojące działania zostały zgłoszone do organów o odpowiednich kompetencjach.	0	3	↔
4	realizacja zadań wynikających z planu gospodarki odpadami	Działające składowisko odpadów na terenie gminy. Ok 45% mieszkańców zostało objętych zorganizowaną zbiórką odpadów ² 1 493 Mg wyrobów zawierających azbest	Decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce Nr RŚ.7636/5/2009 z dnia 28.12.2009r. Składowisko odpadów zostało zamknięte z dniem 01.09.2012 r. Przewidziany termin zakończenia rekultywacji określa się na 30 września 2017 roku. Ok 99% mieszkańców	Gmina w sposób zadowalający wywiązuje się z nałożonych na nią obowiązków z zakresu gospodarki odpadami. Odpady komunalne są składowane na składowisku odpadów w Hajnówce. Corocznie Gmina organizuje akcje sprzątnięcia śmieci oraz bierze udział w likwidacji dzikich wysypisk odpadów. Na terenie gminy odpady odbierane są przez PUK Sp. z o.o. Hajnówka, które obsługiwało w 2015 roku 1218 nieruchomości oraz MPO Białystok posiadające 6 umów na odbiór odpadów na obszarze gminy Czeremcha. Odpady zbierane są w sposób selektywny. Usuwanie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Czeremcha rozpoczęło się od 2011 roku. Do 2015 roku usunięto łącznie 236 Mg wyrobów zawierających azbest. Corocznie Gmina Czeremcha składa wnioski o dotację do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony	5	5	↑

² Wydział Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych- Sprawozdanie z realizacji powiatowego planu gospodarki odpadami za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

			zostało objętych zorganizowaną zbiórką odpadów. 1 256,7Mg wyrobów zawierających azbest	Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku w ramach programu priorytetowego „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne – część III: usuwanie wyrobów zawierających azbest”. Dofinansowanie obejmuje 100 - 85 % kosztów demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.			
5	umieszczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granic obszarów udokumentowanych i potencjalnych złóż kopalin	Brak umieszczenia w/w obszarów	Brak umieszczenia w/w obszarów	Uchwalone Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeremcha nie obejmują obszarów występowania złóż kopalin. Z racji powyższego zadanie nie jest realizowane.	1	1	↔
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona wód powierzchniowych)							
1	sukcesywna budowa lokalnych ujęć wód w przypadku miejscowości o większych odległościach od ujęć wód oraz istniejących wodociągów	3 ujęcia wód w Kuzawie	Brak działań	Stan zaopatrzenia w wodę pitną na obszarze Gminy Czeremcha jest zadowalający. Wobec powyższego nie ma potrzeby budowy nowych ujęć wód	1	1	↔
2	realizacja działań w zakresie programów zapobiegania zanieczyszczeniom azotanami ze źródeł rolniczych	Brak danych	Brak danych	Samorząd angażuje się w akcje edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	1	2	↑
3	kanalizowanie terenów w miejscowościach wiejskich, a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych w miejscowościach o rozproszonej zabudowie lub o niewielkiej liczbie mieszkańców	9,3 km długości czynnej sieci kanalizacyjnej 222 szt. przyłączy 1364 osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	31,7 km długości czynnej sieci kanalizacyjnej 535 szt. przyłączy 1641 osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	Samorząd podejmuje szereg działań mających na celu pozyskanie dofinansowań na rozbudowę sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy.	5	5	↑
4	poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych	Brak danych	Brak danych	Samorząd nie posiada uprawnień w kwestii przeprowadzania poprawy stanu technicznego cieków wodnych. Zadanie leży w gestii Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w	4	5	↑

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

				Warszawie. Stan rzek na terenie gminy Czeremcha jest oceniany jako zadowalający.			
5	odbudowa i utrzymanie właściwego stanu melioracji szczegółowej i podstawowej	Brak danych	Brak danych	Zgodnie z zapisami Prawa wodnego (Dz.U. 2015 nr o poz. 469) urządzenia melioracji szczegółowej i podstawowej należą do właściciela działki na której się znajdują. Wobec powyższego odbudowa i utrzymanie „rowów” leży w gestii właścicieli działek. Urządzenia melioracji szczegółowej należące do Gminy są w dobrym stanie. Samorząd nie prowadzi działań odbudowujących sieć melioracyjną z uwagi na niski poziom wód i zanikanie wód powierzchniowych.	2	5	↔
6	zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych	Brak danych	Brak danych	Na terenie gminy Czeremcha nie występują zbiorniki retencyjne	-	-	-
Ochrona środowiska naturalnego (gospodarka odpadami)							
1	organizacja gospodarki odpadami opakowaniowymi	Brak danych	Ilość odpadów odebranych z terenu Gminy Czeremcha 24,12 Mg	W latach 2009-2015 Gmina Czeremcha realizowała system odbioru odpadów komunalnych we wskazanych grupach. Od 1 lipca 2013 r. odpady mogą być przekazywane do PSZOK-u zlokalizowanym przy ul. Dubois	5	5	↑
2	organizacja gospodarki odpadami biodegradowalnymi	Brak danych	Ilość odpadów odebranych z terenu Gminy Czeremcha 6,9 Mg		5	5	↑
3	rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych	Brak danych	Ilość odpadów odebranych z terenu Gminy Czeremcha 4,9 Mg		5	5	↑
4	rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów budowlanych	Brak danych	Ilość odpadów odebranych z terenu Gminy Czeremcha 25,2 Mg ³		5	5	↑

³ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Czeremcha za 2015 rok

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

5	rozwój systemu selektywnej zbiórki w celu zmniejszenia udziału odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych	45% mieszkańców objętych zorganizowany m systemem zbiórki odpadów	100% mieszkańców objętych systemem zbiórki odpadów	Samorząd terytorialny podejmuje działania edukacyjne. W 2009 roku przeprowadzono kampanię informacyjną w całym powiecie hajnowskim na temat prawidłowego postępowania z odpadami, w szczególności z odpadami niebezpiecznymi. Akcja była przeprowadzana we wszystkich sołectwach gminy Czeremcha. Ponadto w 2013 roku przeprowadzono kampanię informacyjną na temat prawidłowego postępowania z odpadami, w szczególności z odpadami niebezpiecznymi. Akcja była przeprowadzana we wszystkich sołectwach gminy Czeremcha.	5	5	↑
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona powietrza)							
1	przyłączanie do istniejącej sieci grzewczej nowych odbiorców	Brak danych	Brak zmian	W latach 2009-2015 nie przeprowadzono prac polegających na rozbudowie przyłączy do sieci ciepłnej. Lokalne sieci ciepłownicze użytkowane są przez poszczególne wspólnoty mieszkaniowe. Sieci ciepłownicze zaopatrują w ciepło budynki wielorodzinne w obrębie każdej ze wspólnot.	0	0	↓
2	modernizacja istniejącej sieci grzewczej	Brak danych	Brak zmian	W latach 2009-2015 nie przeprowadzono modernizacji sieci grzewczej. Wymianie podlegały jedynie piece grzewcze. Jedynie wspólnota przy ul Sportowej posiada kocioł na olej opałowy, pozostałe wspólnoty posiadają piece c.o. na węgiel kamienny.	0	0	↓
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona przed hałasem i promieniowaniem)							
1	modernizacja dróg	8,697 km dróg gminnych asfaltowych	16,472 km dróg gminnych asfaltowych	W latach 2009-2015 zmodernizowano i przebudowano ok 7,775 km dróg gminnych w ramach następujących działań: Przebudowa drogi gminnej Nr 109218 B - Stawiszczce - Połowce o długości 1924,0 m – rok 2015 Przebudowa dróg gminnych ul. Gruntowej, Polnej, Gołębiej, Krótkiej, Podleśnej, odcinka	5	5	↑

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

				<p>ul. Sportowej i Sosnowej w Czeremsze (2361 m)- rok 2013</p> <p>Przebudowa drogi gminnej Nr 109230B - ulica Boczna w Czeremsze, Gmina Czeremcha (348m) - rok 2010</p> <p>Poprawa infrastruktury transportowej poprzez przebudowę ulic: Leszczynowej, Wierzbowej, Jałowcowej, Kasztanowej, odcinek Klonowej w Czeremsze, Gmina Czeremcha (1600m)- rok 2009</p> <p>Przebudowa drogi gminnej Kuzawa - Repczyce, Gmina Czeremcha (1070m) – rok 2009</p> <p>Rozwój infrastruktury transportowej poprzez przebudowę ulicy Sosnowej w Czeremsze, Gmina Czeremcha - przebudowa odcinka ulicy od km 1+060 do km.1+532 rok 2009</p>			
Ochrona środowiska naturalnego (ograniczania ryzyka wystąpienia poważnych awarii)							
1	wdrażanie przepisów prawnych zgodnych z dyrektywami Unii Europejskiej odnoszących się do przeciwdziałania poważnym awariom środowiska	Brak danych	Brak działań	Z uwagi na brak występowania zakładów uciążliwych dla środowiska Samorząd nie podjął działań w celu wdrażania przepisów prawnych zgodnych z dyrektywami Unii Europejskiej odnoszących się do przeciwdziałania poważnym awariom środowiska	0	0	⇓
2	tworzenie infrastruktury przy głównych szlakach komunikacyjnych, niezbędnej dla ratownictwa ekologicznego	Brak danych	Brak danych	Brak przedsięwziętych działań w tym zakresie. Zadanie nie leży w gestii gminy	-	-	↔
3	opracowanie programu informowania społeczeństwa o poważnych awariach środowiska i edukacji w tym zakresie, obejmującego działania na szczeblu lokalnym	Wypożyczenie Urzędu Gminy w sprzęt służący obronie cywilnej	Utworzenie Drużyny Obrony Cywilnej, przejście ćwiczeń mobilizacyjnych,	W roku 2012 w gminie powstała Drużyna Obrony Cywilnej. Jak dotąd Drużyna nie interweniowała.	4	5	↑
4	modernizacja i stała poprawa wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych w środki ratownictwa ekologicznego	2 wozy strażackie Wóz strażacki STAR 266	3 wozy strażackie Wóz strażacki STAR 266	OSP Czeremcha w ramach projektu UE w 2014 roku otrzymała nowy wóz ratowniczo-gaśniczy. Wozy trafiły do gmin powiatu hajnowskiego i bielskiego będących	5	5	↑

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

		Wóz strażacki Jelcz 014	Wóz strażacki Jelcz 014 Wóz strażacki MAN TGM	członkami Stowarzyszenia Samorządów Euroregionu „Puszcza Białowieska” oraz białoruskich partnerów. Projekt jest w 90% współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska- Białoruś- Ukraina 2007 - 2013. Całkowita wartość przedsięwzięcia wynosi 4 380 381,80 EUR, w tym 3 942 343,62 EUR stanowi wkład Unii Europejskiej.			
Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi							
1	ochrona zasobów udokumentowanych przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich późniejszą eksploatację (uwzględnienie zasobów w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego),	Obowiązujące na terenie gminy Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego i Studium nie obejmują w pełni obszarów o udokumentowanych zasobach naturalnych	Brak zmian	Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha opracowane zostało w 2009 roku, od tego czasu nie było poddawane aktualizacji. Lokalizacja nowych inwestycji odbywać się będzie w drodze uzyskania warunków zabudowy, które w pierwszej kolejności chronić będą obszary objęte prawną ochroną oraz obszary przyrodniczo cenne.	1	1	↕
2	weryfikacja bazy danych o kopalinach w ramach regionalnej bazy danych	Przedmiotową bazę danych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny- Państwowy Instytut Badawczy	Przedmiotową bazę danych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny- Państwowy Instytut Badawczy- baza jest na bieżąco aktualizowana	Na terenie Gminy Czeremcha nie występują eksploatowane złoża kopalin. Jedynym działającym złożem jest złożo zlokalizowane w pobliżu miejscowości Wólka Terechowska, które w 2015 roku zostało skierowane do rekultywacji. Zadanie prowadzenia bazy danych nie leży w gestii gminy	-	-	↔
3	wspieranie przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych	Brak działań	Opracowanie dokumentów strategicznych	Samorząd opracował szereg dokumentów przygotowujących Gminę do uczestnictwa w projektach dotyczących dofinansowania na montaż Odnawialnych Źródeł Energii. Są to	5	5	↑

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

	gospodarstwach			m.in. Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czeremcha na lata 2015 -2030, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czeremcha na lata 2015-2020 Gmina charakteryzuje się bardzo wysokim zainteresowaniem mieszkańców wykorzystaniem OZE w gospodarstwach domowych.			
Działania o charakterze systemowym (monitoring środowiska)							
1	rozpoznawanie i monitorowanie stanu środowiska i bioróżnorodności oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń	Monitoring stale prowadzony	Monitoring stale prowadzony	W ramach działania Obrony Cywilnej Gmina Czeremcha prowadzi monitoring stanu środowiska oraz potencjalnych zagrożeń środowiska. Jak dotąd takie wydarzenia nie miały miejsca.	4	5	↑
2	doskonalenie systemu monitoringu jakości wód podziemnych i wielkości ich poboru na cele bytowe i gospodarcze	Brak danych	Brak podejmowanych działań	Dotychczasowy monitoring w pełni wywiązuje się z przewidzianych w nim zadań. Samorząd nie widzi potrzeby ingerencji w system monitoringu. Jakościowy monitoring ujęć wody prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku.	0	0	↓
3	doskonalenie monitoringu zasobów i jakości wód powierzchniowych; usprawnienie i rozszerzenie zakresu monitoringu	Brak danych	Brak podejmowanych działań		0	0	↓
4	wspieranie i realizacja zadań zarządcy składowiska odpadów w zakresie monitoringu	Gmina wspiera działalność składowiska odpadów, zapewnia jego utrzymanie i prawidłowe funkcjonowanie.	Gminne wysypisko odpadów zostało zamknięte w 2012 roku. Działania Gminy obejmują działania rekultywacyjne.	Zarządcą składowiska odpadów w Czeremsze jest Gmina Czeremcha. Monitoring składowiska odpadów jest prowadzony w sposób zgodny z obowiązującym w tej kwestii prawem. Monitoringowi podlegają wody podziemne oraz gazy emisyjne. Wyniki monitoringu przeprowadzonego w 2015 roku określają stan wód jako V klasa czystości, emisja CO ₂ < 0,6 kg/h , CH ₄ < 0,3 kg/h, O ₂ 20,4 kg/h. Wyniki pomiarów mieszczą się w normach. Emisja gazów kształtuje się na minimalnym poziomie.	4	5	↑
Działania o charakterze systemowym (edukacja ekologiczna)							
1	organizacja regionalnego systemu informacji o edukacji ekologicznej	Działania są organizowane	Działania są organizowane	Gmina Czeremcha zakupiła nagrody dla uczniów wyróżnionych podczas konkursu	2	3	↑

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

		brak danych	brak danych	selektywnej zbiórki odpadów.			
2	prorowadzenie szkoleń zawodowych w zakresie prawa, zarządzania, technik ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego, źródeł finansowania ochrony środowiska	Brak działań	Brak działań	Brak danych i informacji o dotychczasowych działaniach samorządu w tym zakresie.	0	0	↕
3	upowszechnianie i praktyczne wdrażanie zasad „Kodeksu dobrej praktyki rolniczej”	Brak danych	Brak danych	Brak danych i informacji o dotychczasowych działaniach samorządu w tym zakresie.	0	0	↕
4	wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez samorząd gminy	Samorząd realizuje działania edukacyjne	Samorząd realizuje działania edukacyjne, brak danych ilościowych z przeprowadzonych akcji edukacyjnych	Edukacja na rzecz ograniczania ilości wytwarzanych odpadów oraz ich segregacja u źródła/ zakup nagród dla młodzieży szkolnej.	5	5	↑
5	wspieranie wdrażania nowoczesnych technik przyjaznych środowisku BAT (Best Available Technique)	Brak danych	Brak danych	Brak danych i informacji o dotychczasowych działaniach samorządu w tym zakresie.	0	0	↕
6	edukacja ekologiczna w zakresie wprowadzania materiałów termoizolacyjnych w budownictwie, energetyce oraz w zakresie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza	Brak danych	Brak danych	Brak danych i informacji o dotychczasowych działaniach samorządu w tym zakresie.	0	0	↕

Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych informacji

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

Podsumowanie

Analizując powyższą ocenę z realizacji działań Samorząd Gminy Czeremcha wypełnił w większości określone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku zadania. Pozwala to na stwierdzenie, że stan środowiska naturalnego na terenie gminy uległ poprawie, jednak tempo zmian nie jest zadowalające.

Z uwagi na brak określonych w roku bazowym wielkości wskaźników w wielu przykładach nie jest możliwe określenie stopnia realizacji zadań.

Ocenie zostały poddane zadania z poszczególnych działań środowiskowych.

Tabela 2. Podsumowanie przeprowadzonej oceny wykonalności Programu Ochrony Środowiska

Działania	Średnia ocena stopnia realizacji	Średnia ocena realizacji
Ochrona przyrody i krajobrazu	3,57	4
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona wód podziemnych, gleb i powierzchni ziemi)	1,4	1,8
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona wód powierzchniowych)	2,6	3,6
Ochrona środowiska naturalnego (gospodarka odpadami)	5	5
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona powietrza)	1	1
Ochrona środowiska naturalnego (ochrona przed hałasem i promieniowaniem)	5	5
Ochrona środowiska naturalnego (ograniczania ryzyka wystąpienia poważnych awarii)	4,5	5
Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi	3,75	3,75
Działania o charakterze systemowym (monitoring środowiska)	2	2,5
Działania o charakterze systemowym (edukacja ekologiczna)	1,17	1,33

Zródło: opracowanie własne

Samorząd typując zadania do realizacji kierował się rachunkiem zysków i strat, w tym zapotrzebowaniem ludności oraz pilnością wykonania prac. Z tego powodu przeważają działania łączące ochronę środowiska z rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej gminy. Działania z zakresu ochrony środowiska naturalnego (gospodarka odpadami), ochrony środowiska naturalnego (ochrona przed hałasem i promieniowaniem), ochrony środowiska naturalnego (ograniczania ryzyka wystąpienia poważnych awarii) oraz ochrony przyrody i krajobrazu zostały zrealizowane w sposób wzorcowy. Realizacja powyższych działań w sposób pozytywny oddziałuje na lokalne środowisko naturalne.

Główny nacisk należy położyć na działania najniżej ocenione są to: Ochrona środowiska naturalnego (ochrona powietrza), działania o charakterze systemowym (edukacja ekologiczna) oraz ochrona środowiska naturalnego (ochrona wód podziemnych, gleb i powierzchni ziemi).

Działania z zakresu:

- „Ochrona środowiska naturalnego (ochrona powietrza)” zadania określone w przedmiotowym Programie skupione były wokół sieci ciepłowniczej. Realizacja tego zadania z uwagi na występowanie sieci ciepłowniczych możliwa jest jedynie w miejscowości gminnej tj. Czeremsze. Barierą w realizacji zadania jest zbyt rozproszona zabudowa jednorodzinna na terenie Czeremchy. Rozbudowa sieci ciepłowniczej i jej modernizacja wiązać się będzie z ogromnymi kosztami, których Gmina nie jest w stanie pokryć. W miejscowości Czeremcha znajdują się sieci ciepłownicze zasilające mieszkania w budynkach wspólnot mieszkaniowych (prywatne sieci).
- Działania o charakterze systemowym (edukacja ekologiczna) powinny być realizowane w porozumieniu z szeregiem stron: Urzędem Gminy, Zespołem Szkół w Czeremsze, Starostwem Powiatowym oraz Urzędem Marszałkowskim. Nałożenie wszystkich obowiązków na Gminę jest nieefektywne. Gmina realizuje szereg działań edukacyjnych w stopniu odpowiednim do wymagań społeczeństwa. Działania edukacyjne prowadzone są w placówkach oświatowych oraz w Gminnym Ośrodku Kultury w Czeremsze. Główny nacisk kładzie się na edukację dzieci i młodzieży, która może okazać się bardziej owocna niż edukacja osób starszych.
- Ochrona środowiska naturalnego (ochrona wód podziemnych, gleb i powierzchni ziemi). Niska ocena realizacji zadań wynikać może z faktu, iż Gmina w większości działań nie jest organem władnym w postępowaniu. Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. Z uwagi na niskie pokrycie obszaru gminy planami zagospodarowania przestrzennego nie zawierają one w sobie obszarów z udokumentowanymi złożami surowców naturalnych. Przy lokalizacji nowych przedsięwzięć przeprowadzana będzie indywidualna procedura określenia oddziaływania inwestycji na środowisko.

Działania niezrealizowane, bądź zrealizowane w niewielkim stopniu zawarte będą w aktualizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku jako wskazane do realizacji. W miarę pojawienia się możliwości i środków finansowych Gmina podejmie odpowiednie kroki by je zrealizować.

3. FINANSOWANIE INWESTYCJI SŁUŻĄCYCH OCHRONIE ŚRODOWISKA

Na przestrzeni lat 2009-2015 Gmina Czeremcha wykonała szereg inwestycji, których realizacja przyczyniła się do poprawy jakości środowiska naturalnego.

Tabela 3. Inwestycje gminne służące poprawie stanu środowiska naturalnego wykonane w latach 2009-2015

Lp.	Inwestycja	Rok realizacji	Koszty (zł)
1	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków przy ulicy Fabrycznej w Czeremsze	2015	4 485 914,00 w tym 4 037 322,60 Program Współpracy Transgranicznej PL-BY-UA
2	Przebudowa drogi gminnej Nr 109218 B - Stawiszczce - Połowce o długości 1924,0 mb	2015	522 976,37 w tym 261 488,00 Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój
3	Zakup wozu asenizacyjnego na potrzeby Gminy Czeremcha	2015	589 170,00 w tym 359 250,00 zł PROW 2007-2013 działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”
4	Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy Czeremcha (ul. Wiśniowa, Łąkowa, Długa, Przydworcowa, Wąskotorowa oraz wieś Kuzawa)	2014	3 036 731,90 w tym 2 733 058,71 Program Współpracy Transgranicznej PL-BY-UA 2007-2013
5	Przebudowa dróg gminnych ul. Gruntowej, Polnej, Gołębiej, Krótkiej, Podleśnej, odcinka ul. Sportowej i Sosnowej w Czeremsze	2013	3 185 473,90 w tym 1 586 820,44 Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II – Bezpieczeństwo-Dostępność-Rozwój
6	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej z przykanalikami do granicy działek w Czeremsze, ul. Stawiska, Lipowa, Fabryczna, Boczna, Wiśniowa, Długa, Topolowa, Nowa, Wiejska oraz część wsi Stawiszczce (od istniejącej przepompowni ścieków w kierunku Czeremchy. Budowa sieci wodociągowej do sołectw Pohulanka, Opaka Duża.	2013	4 121 338,07 w tym 2 388 630,00 PROW 2007-2013 działanie 321 „Podstawowe usługi dla ludności i gospodarki wiejskiej”
7	Termomodernizacja budynku przy ulicy Fabrycznej 9 w Czeremsze	2013	105 158,09 w tym 50 654,00 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA
NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU**

			Białymstoku
8	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeremcha	2011 - 2015	120 030,41 w tym 107 289,50 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku
9	Przebudowa drogi gminnej Nr 109230B - ulica Boczna w Czeremsze, Gmina Czeremcha.	2010	437 189,73 w tym 222 389,00 Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych, 8 000,00 Starostwo Powiatowe w Hajnówce
10	Budowa wodociągu gminnego do wsi: Berezyszczce, Zubacze, Bobrówka oraz kanalizacji sanitarnej w Czeremsze: ul. Sosnowa, Gruntowa, Polna, Gołębia, Podleśna, Sportowa i Krótka, Gmina Czeremcha.	2010	1 580 068,10 w tym 942 702,00 PROW 2007-2013 działanie 321 „Podstawowe usługi dla ludności i gospodarki wiejskiej”
11	Zakup koparko-ładowarki wraz z osprzętem do prowadzenia gospodarki odpadami i innych zadań z zakresu ochrony środowiska na terenie Gminy Czeremcha.	2009	316 590,00 w tym 253 272,00 pożyczka Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku
12	Poprawa infrastruktury transportowej poprzez przebudowę ulic: Leszczynowej, Wierzbowej, Jałowcowej, Kasztanowej, odcinek Klonowej w Czeremsze, Gmina Czeremcha.	2009	1 905 111,12 w tym 1 143 066,67 RPO WP Oś priorytetowa II "Rozwój infrastruktury transportowej" Działanie 2.1. Rozwój transportu drogowego Poddziałanie 2.1.2 Lokalna infrastruktura drogowa
13	Przebudowa drogi gminnej Kuzawa - Repczyce, Gmina Czeremcha.	2009	550 498,38 budżet Gminy
14	Rozwój infrastruktury transportowej poprzez przebudowę ulicy Sosnowej w Czeremsze, Gmina Czeremcha - przebudowa odcinka ulicy od km 1+060 do km.1+532.	2009	631 334,68 w tym 305 187,00 Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
15	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody Kuzawa (wymiana złóż filtracyjnych)	2011	51 600,00 budżet Gminy

Źródło: Dane pochodzące z Urzędu Gminy

W 2013 r. na terenie Gminy Czeremcha utworzony został Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w celu zbierania odpadów wysegregowanych dostarczonych przez mieszkańców Gminy.

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

Inwestycje gminne w latach 2009-2015 skupiły się głównie na poprawie stanu sieci kanalizacyjnej poprzez rozbudowę sieci wraz z inwestycją budowy nowej oczyszczalni przy ul. Fabrycznej. Działania skierowane na poprawę jakości dróg gminnych wpływają na obniżenie poziomu hałasu, obniżenie stężenia zanieczyszczeń pyłowych oraz zwiększają dostępność komunikacyjną między obszarami gminy, co jest istotne w przypadku reakcji awaryjnych na potencjalne zagrożenia środowiska. Działania te w znacznym stopniu pozytywnie wpływają na środowisko naturalne Gminy Czeremcha oraz całego regionu.

Przyjmuje się, iż bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań *Programu* jest wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. W latach 2009-2015 wydatki na realizację inwestycji służących poprawie życia mieszkańców gminy oraz tym samym poprawie środowiska naturalnego wyniosły 21 639 184,75 zł, w tym z budżetu Gminy Czeremcha - 7 545 242,92 zł. Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu oraz dane dotyczące stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ilustrują zaawansowanie realizacji *Programu* w skali rocznej i umożliwiają dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco.

4. WNIOSKI I ZALECENIA DOTYCZĄCE AKTUALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku wyznacza ramy realizacji polityki ekologicznej Gminy. Dokument swą treścią stanowi wieloaspektową analizę sytuacji inwestycyjnej gminy oraz stanu środowiska naturalnego wraz z propozycjami zmian w każdym z aspektów ochrony środowiska. Dokument stanowi przeniesienie istotnych zagadnień określonych w polityce ekologicznej państwa oraz w wojewódzkim i powiatowym programie ochrony środowiska na poziom gminny, z jednoczesnym uwzględnieniem lokalnej specyfiki i uwarunkowań. Podstawowym założeniem programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach jest dążenie do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz efektywnego zarządzania środowiskiem.

Przedmiotowy raport przedstawia analizę stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Czeremcha oraz stopień realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009-2013 z perspektywą do 2016 roku.

Na podstawie przeprowadzonej analizy z realizacji zadań określonych w *Programie* zidentyfikowano pozytywne trendy w następującym zakresie:

- działania mające na celu ochronę i renaturalizację ciągów połączeń ekologicznych, zaangażowanie Gminy w utworzenie obszarów leśnych stanowiących podstawę funkcjonowania korytarzy ekologicznych,
- stworzenie warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- rozwój szlaków turystycznych na terenie gminy,
- zalesianie nieużytków rolnych, zwiększenie lesistości gminy,
- wzorowe wywiązywanie się z obowiązku gospodarki odpadami komunalnymi, wpływ edukacji szkolnej oraz zwiększenie ilości odpadów segregowanych, zmniejszenie ilości dzikich wysypisk odpadów,
- zwiększenie ilości ludności korzystającej z sieci wodociągowej,
- zwiększenie ilości ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej,
- brak działań w zakresie rozpowszechnienia i poprawy dostępności sieci ciepłowniczych
- szereg działań modernizacyjnych, budowlanych dróg gminnych, poprawa jakości nawierzchni
- utworzenie Drużyny Obrony Cywilnej jako formacji reagującej na sytuacje kryzysowe w tym poważne awarie środowiska,
- zaangażowanie gminy w rozpowszechnianiu wiedzy o OZE, oraz popularyzacja OZE wśród mieszkańców gminy,

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2009-2013 Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 ROKU

Gmina Czeremcha w latach 2009-2013 przeprowadziła szereg działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców oraz na poprawę jakości środowiska naturalnego. Podjęte działania były finansowane ze źródeł własnych oraz przy pomocy dofinansowania, głównie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i funduszy europejskich.

Wśród zrealizowanych zadań występowały zadania wymagające poprawy bądź dalszej kontynuacji w nowej perspektywie trwania aktualizowanego Programu Ochrony Środowiska. Są to m.in.:

- zwiększenie obszarów prawnie chronionych na terenie gminy,
- zwiększenie powierzchni pokrycia gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego,
- prowadzenie monitoringu ruchu turystycznego,
- prowadzenie lokalnego monitoringu potencjalnych źródeł zanieczyszczeń,
- uregulowanie gospodarki surowcami naturalnymi na obszarze gminy,
- rozbudowa ujęć wód podziemnych, brak działań w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej,
- niedostateczny stopień wdrożenia przepisów prawnych zgodnych z dyrektywami Unii Europejskiej odnoszących się do przeciwdziałania poważnym awariom środowiska,
- brak udokumentowanych zasobów naturalnych na obszarze gminy, brak aktualnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy,

Sporządzając aktualizację Programu Ochrony Środowiska należy skupić się na realizacji zadań, które w poprzedniej perspektywie nie były zrealizowane. Ważne jest, aby określone cele były możliwe do osiągnięcia, np. wskazanie zadania „zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych” jest niemożliwe do osiągnięcia, gdyż na terenie gminy nie istnieją takie zbiorniki. Jedynymi za jakie można takie uznać są zbiorniki przy „Uroczysku Gdańsk” służące małej retencji. Aczkolwiek znajdują się one pod zarządem Dyrekcji Lasów Polskich. Z uwagi na powyższe działania Gminy w tym zakresie są niemożliwe.

Przy aktualizacji Programu Ochrony Środowiska należy zwrócić uwagę na konieczność dostosowania dokumentu do przepisów wynikających z aktualnie obowiązującego prawa krajowego oraz na jego zgodność z celami innych dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

Aktualizacja powinna być zgodna z zapisami nowych wytycznych, które podają iż cele powinny być skonkretyzowane (specific, określone możliwie konkretnie), mierzalne (measurable, z przypisanymi wskaźnikami), akceptowalne (achievable, akceptowane przez osoby pracujące na rzecz ich osiągnięcia), realne (realistic, możliwe do osiągnięcia), terminowe (time-bound, z przypisanymi terminami)⁴

⁴ Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Warszawa 2015

Program Ochrony Środowiska na kolejny cykl powinien zawierać aktualny opis środowiska przyrodniczego oraz aktualną ocenę stanu jakości środowiska na terenie Gminy Czeremcha. Zaleca się, aby cele i zadania przyjęte w następnej aktualizacji Programu były mierzalne, realne do osiągnięcia i były łatwe do oceny. Przyjęte w Programie wskaźniki powinny odzwierciedlać zmiany zachodzące w środowisku w sposób miarodajny oraz być powszechnie dostępne w publikacjach urzędów statystycznych i organów zobowiązanych do udostępnienia informacji o środowisku. Zaleca się przeprowadzenie ponownej weryfikacji listy mierników realizacji poszczególnych celów i zadań (rezygnacja z niektórych mierników, które trudno oszacować, np. % powierzchni zwodociągowania gminy lub w odniesieniu do których brak jest dostępnych danych). Zadania i kierunki działań, które nie zostały wdrożone, należy powtórnie przeanalizować pod kątem zasadności ich realizacji w przyszłości. W przypadku, gdy straciły one swoją aktualność, należy z nich zrezygnować w następnej edycji programu lub dokonać ich aktualizacji.

5. LITERATURA

1. Raport statystyczny ruchu turystycznego w województwie podlaskim w 2014 roku,
2. Analiza sanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Czeremcha za 2015 rok,
3. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Czeremcha na lata 2015-2020,
4. Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2015-2030,
5. Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Warszawa 2015,
6. Sprawozdanie z realizacji powiatowego planu gospodarki odpadami za lata 2009-2010
7. Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2008-2011,